

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของจังหวัดลำปางรวมถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก ได้ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) และข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมโดยตรงจากแหล่งข้อมูล คือผู้ประกอบการโรงงานเซรามิกส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารในจังหวัดลำปางจำนวน 25 โรงงาน และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งที่ใช้แบบสอบถามและไม่ใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ต่อไป

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้การศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมจากข้อมูลประเภทเอกสารทางวิชาการ ข้อมูลทางสถิติ และงานวิจัยต่างๆ ในอดีต จากหน่วยงานของภาครัฐบาลและองค์กรเอกชน เช่น สมาคมเครื่องปั้นดินเผาลำปาง ศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผาลำปาง กรมการค้าต่างประเทศ กรมส่งเสริมการส่งออก กรมเศรษฐกิจการค้า สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปาง เป็นต้น และ Website ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1) ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิกเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารในประเทศไทยและจังหวัดลำปาง เน้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี พ.ศ 2546-2549 และข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับโรงงานส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร

นำมาจากหน่วยงานของรัฐบาล ได้แก่ กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม

2) ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของจังหวัดลำปางรวมถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก เน้นเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของโรงงานส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของจังหวัดลำปางจำนวน 25 โรงงานและเจ้าหน้าที่ของภาครัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ 2546-2549

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการศึกษานี้ คือ กลุ่มโรงงานหรือผู้ประกอบการที่ผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเป็นหลักในจังหวัดลำปางและเป็นสมาชิกของสมาคมเครื่องปั้นดินเผาลำปาง มีจำนวนทั้งสิ้น 85 โรงงาน และในจำนวนนี้มี 25 โรงงานที่ผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเพื่อส่งออก

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามมีจำนวน 25 โรงงาน แต่ในขณะออกสำรวจภาคสนามมีเพียง 16 โรงงานที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 65 ของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารเพื่อการส่งออก

3.4 กรอบการศึกษา

จากกรอบแนวความคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของจังหวัดลำปางรวมถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก ได้ดังนี้

1) ปัจจัยด้านแหล่งที่ตั้ง ได้ทำการศึกษาแหล่งที่ตั้งของโรงงานส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่อยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งพลังงานและเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางตลาดแรงงานเซรามิก และมีการคมนาคมขนส่งสะดวก มีผลทำให้ผู้ประกอบการขยายการผลิตสู่การส่งออก

2) ปัจจัยด้านทรัพยากรการผลิต ศึกษาถึงปัจจัยการผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมเซรามิกที่มีอยู่ภายในจังหวัด ประกอบด้วยปัจจัยด้านแรงงาน ทุน ผู้ประกอบการ วัตถุดิบพลังงาน และ

เทคโนโลยีการผลิต มีผลทำให้ผู้ประกอบการขยายการผลิตสู่การส่งออกได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ปัจจัยด้านแรงงาน เนื่องจากอุตสาหกรรมเซรามิกเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานในการผลิตเป็นหลัก (Labor Intensive) ดังนั้นการขยายการผลิตเพื่อการส่งออกของหน่วยผลิตต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญและมีฝีมือในการผลิต รวมทั้งมีจำนวนแรงงานที่เพียงพอกับความต้องการของหน่วยผลิต ประกอบกับมีค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างต่ำ

- ปัจจัยด้านทุน ทุนนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งทุนในที่นี้หมายถึงทุนทางการเงิน ถ้าผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายและสามารถบริหารเงินทุนหมุนเวียนได้เป็นอย่างดี ทำให้การขยายการผลิตสู่การส่งออกเกิดขึ้นได้มาก

- ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่เผชิญกับความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นในการผลิตเพื่อส่งออกผู้ประกอบการต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการผลิตและการตลาดเซรามิกเป็นอย่างดี ประกอบกับมีการศึกษาดูงานในตลาดต่างประเทศบ่อยครั้ง เพื่อสามารถนำความรู้มาจัดการกับทรัพยากรการผลิตต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

- ปัจจัยด้านวัตถุดิบและพลังงาน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเพื่อส่งออก โดยต้องพิจารณาถึงปริมาณและคุณภาพของวัตถุดิบ รวมทั้งการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบ

- ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการผลิต ในกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกผู้ประกอบการต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ผ่านการรับรองมาตรฐาน และเหมาะสมกับการผลิตของตน ประกอบกับต้องมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าออกมาแข่งขันในตลาดโลกได้

3) ปัจจัยด้านตลาด ตลาดถือเป็นกลไกและวิธีการสำคัญที่จะเร่งให้เกิดการขยายฐานการผลิตเพื่อการส่งออก สำหรับในงานศึกษานี้ ได้ศึกษาถึงกลยุทธ์ทางการตลาดที่หน่วยผลิตเลือกใช้ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความสามารถในการส่งออก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีด้านการตลาดเพื่อให้เข้าถึงลูกค้าได้ตรงเป้าหมาย การผลิตสินค้าให้มีความแตกต่างจากคู่แข่งและการมีนักการตลาดต่างประเทศภายในโรงงาน

4) ปัจจัยด้านบทบาทรัฐบาล บทบาทรัฐบาลในที่นี้หมายถึงนโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อส่งออกโดยตรงได้แก่ ภาษีอากร การเงินระหว่างประเทศ และการส่งเสริมการลงทุน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารของจังหวัดลำปางและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูล ปฐมภูมิจากการตอบแบบสอบถามที่ทำการเก็บรวบรวมตามความเป็นจริงมาประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำข้อมูลมาพิจารณาในรูปแบบค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละปัจจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติแบบบรรยาย (Descriptive statistics)

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาความสำคัญของทัศนคติของผู้ประกอบการต่อปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก พิจารณาจากค่าเฉลี่ยที่ได้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ด้วยมาตรวัดแบบอันดับ (Ordinal Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (วรกันต์, 2548) ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

จากนั้นนำผลรวมของคะแนนทัศนคติของผู้ประกอบการในการวัดระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก โดยกำหนดอันตรภาคชั้น หรือ ความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นความกว้างของชั้นคะแนนแต่ละชั้นจึงเท่ากับ 0.8 แล้วนำมาจัดระดับของค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	ปัจจัยหรือปัญหาที่มีความสำคัญน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	ปัจจัยหรือปัญหาที่มีความสำคัญน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ปัจจัยหรือปัญหาที่มีความสำคัญปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	ปัจจัยหรือปัญหาที่มีความสำคัญมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	ปัจจัยหรือปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด